
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Een CS-verslag in een zeezoogdierennummer van Het Zeepaard is zo eenvoudig nog niet.

Ik zou alle zeezoogdieren kunnen opzoeken die in het CS staan, maar die zijn bijna allemaal al eens genoemd in een verslag. Als er zeezoogdieren aanspoelen, staat dat tegenwoordig al snel in de krant en is vaak zelfs op TV te zien. Zo was er dit jaar bijvoorbeeld op 11-01 de bultrug *Megaptera novaeangliae* die rondzwom bij IJmuiden (o.a. waargenomen door Dick Groenendijk). Op 07-06 kwam er op de bulb van een schip een gewone vinvis *Balaenoptera physalus* binnen in de haven van Vlissingen. Op 10-09 lag er van deze soort een dood exemplaar in de vaargeul van de Nieuwe Waterweg. Het dier werd naar het strand bij Ter Heijde geslept om het daar te ontleden voor onderzoek. Daar werd het gezien en gefotografeerd door Reinder de Boer (fig. 1). Sjaak Gubbels vond op 09-07 een dwergvinvis *Balaenoptera acutorostrata* bij paal 11 op Schiermonnikoog. Op 07-08 werd er een levend aangespoelde witsnuitdolfijn *Lagenorhynchus albirostris* gezien bij Kijkduin door Kees Kooiman. Dit zijn dan waarnemingen die bijvoorbeeld op de websites Zeezoogdieren.org, walvistrandingen.nl en Waarneming.nl staan en dat is logisch, maar de meldingen aan het CS blijven beperkt.

Figuur 1. Gewone vinvis *Balaenoptera physalus* (foto: Reinder de Boer).

De enige soort die vaker in het CS voorkomt, is de bruinvis *Phocoena phocoena* omdat er daarvan tegenwoordig vrij veel in de Noordzee voorkomen en daarom ook regelmatig (delen) aanspoelen op het strand.

In dit Zeepaard worden al genoeg zeezoogdieren genoemd dus daarom een kort verslag met meldingen die ik nog had liggen of onlangs nog kreeg, en ook nu weer een aantal duikwaarnemingen.

De waarnemingen kwamen van: Jurgen Memelink, André Staal, Dirk Van den Bergh, Alie Postma, Frank Perk, Jaap van Egmond, Stefan Verheyen, Wijnand Vlierhuis, de leerlingen van het Sint Maartens College uit Voorburg, Kees Peeters, Jurgen Memelink en Dennis Leeuw.

KREEFTACHTIGEN

Kees Peeters was eind augustus op Terschelling en meldde op 27-08 dat hij in enkele dagen 10 exemplaren van de hoekige krab *Goneplax rhomboides* verzamelde (fig. 2). Ook Jurgen Memelink vond de hoekige krab toen hij eind september op Terschelling was. Tussen paal 15 en 17 vond hij er vier en tussen paal 23 en 25 nog eens drie. Er lagen ook nog tien helmkrabben *Corystes cassivelaunus* tussen paal 15 en 17 en ruim duizend gewone zwemkrabben *Liocarcinus holsatus*. Jurgen Memelink meldde ook 8x grote eendenmossel *Lepas anatifera* en 7x vulkaantje *Perforatus perforatus* op een tak die hij tijdens de herfstvakantie vond op Vlieland.

Figuur 2. Hoekige krab *Goneplax rhomboides* (foto's: Kees Peeters).

Figuur 3. Hooiwagenkrab *Macropodia rostrata* die zich heeft gecamoufleerd met stukjes iriserend kraakbeenwier *Chondria coerulescens* (foto: Stefan Verheyen).

Figuur 4. Doorschijnende zakpijp *Ciona intestinalis* (foto: Dirk Van den Bergh).

Stefan Verheyen zag op 06-11 tijdens een duik op de locatie 'De Vuilbak' een hooiwagenkrab *Macropodia rostrata* die zich had gecamoufleerd met stukjes iriserend kraakbeenwier *Chondria coerulescens* (fig. 3).

ZAKPIJPEN

Een wat oudere melding die ik nog had is er een van André Staal. Hij vond op 18-02 vier exemplaren van de zeevijg *Synoicum pulmonaria* ten oosten van paal 22 op Ameland.

Op 21-10 fotografeerde Dirk Van den Bergh tijdens een duik, op locatie Bergse Diepsluis, een doorschijnende zakpijp *Ciona intestinalis* op 6,5 meter diepte (fig. 4). Op 25-10 zag hij bij de Zeelandbrug op 15 meter diepte een groepje zakpijpen dat bestond uit de Zeeabrikoos *Polycarpa scuba* (met het dunne rode lijntje aan het uiteinde van de siphonen; fig. 7) en de zuurstokzakpijp (met afwisselend roze en witte strepen op de siphonen), waarvan nog niet helemaal duidelijk is om welke soort het gaat (fig. 8). Wijnand Vlierhuis zag tijdens een duik bij Anna Jacoba op 20-10 een oesterdief *Colpomenia peregrina* met daarop een groot aantal Japanse zakpijpjes *Perophora japonica* (fig. 5). Maar je hoeft niet altijd te duiken om een zakpijp te kunnen fotograferen. Alie Postma maakte op 03-11 een foto van de bretelzakpijp *Clavelina lepadiformes* (op een drijver) in de jachthaven van Burghsluis (fig. 6).

Figuur 5. Japanse zakpijpjes *Perophora japonica* op een Oesterdief *Colpomenia peregrina* (foto: Wijnand Vlierhuis).

Figuur 6. Bretelzakpijp *Clavelina lepadiformes* (foto: Alie Postma).

Figuur 7. Zeeabrikozen *Polycarpa scuba* met één zuurstokzakpijp (vierde van links; foto: Dirk Van den Bergh).

Figuur 8. De zuurstokzakpijp (foto: Dirk Van den Bergh).

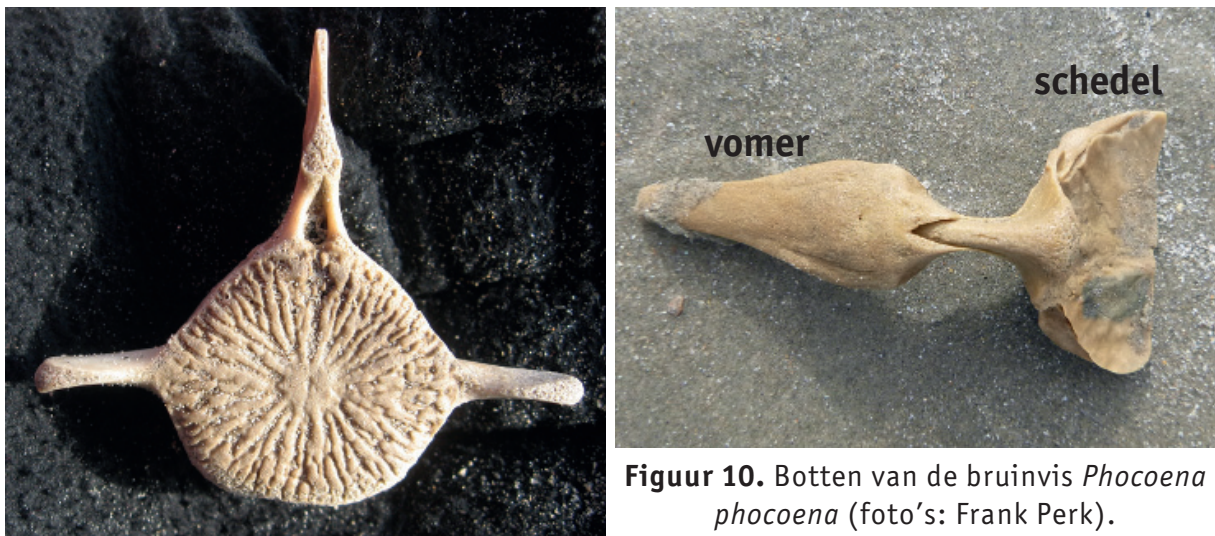
En als we dan toch bezig zijn met waarnemingen van exotische dieren, dan kan het volgende plaatje er ook wel bij. Alie en Frank zagen deze flamingo's *Phoenicopterus roseus* (in totaal 54 exemplaren) op 03-11 in de Grevelingen bij Battendorp (fig. 9). Het zijn dan wel geen zeedieren, maar ze leven er wel van.

Figuur 9. Flamingo's *Phoenicopterus roseus* (foto: Alie Postma).

GEWERVELDEN

Er zijn natuurlijk wel waarnemingen die doorkomen naar het CS. Frank Perk had nog een oude melding liggen van een wervel van een bruinvis *Phocoena phocoena* die werd gevonden op 24-02-2008 tijdens een strandwacht bij IJmuiden (fig. 10: links). Op 19-03-2017 vond hij bij IJmuiden met de strandwachtgroep een neusbot (vomer) van deze soort (fig. 10: rechts).

Figuur 10. Botten van de bruinvis *Phocoena phocoena* (foto's: Frank Perk).

Ellen van der Niet meldde op 19-01-2019 de resten van een bruinvis *Phocoena phocoena* op het strand bij Langevelderslag. De bruinvis werd dit jaar ook gezien door Dennis Leeuw bij Egmond aan Zee. Zo zag hij op 23-06 een aangevreten exemplaar op het strand en op 15-08 lag er een dood jong dier. Mick Peerdeman zag op 06-07 een jonge vrouwelijke dwergvinvis *Balaenoptera acutorostrata* op het strand van Texel bij paal 20 (fig. 11).

Figuur 11. Dwergvinvis *Balaenoptera acutorostrata* (foto: Mick Peerdeman).

Dennis ziet bij Egmond ook al jaren vaak de grijze zeehond *Halichoerus grypus* voor de kust zwemmen. Maar de laatste jaren ziet hij ook steeds vaker de gewone zeehond *Phoca vitulina*. Op 13-06 lag er één op het strand (fig. 12). Een bijzondere vondst deed Jaap van Egmond op het strand van Katwijk-Noord op 20-11-2019: hij vond een al wat ouder (want zwart gekleurd) penisbot van een zeehond *Phoca vitulina* (fig. 13).

Figuur 12. Gewone zeehond *Phoca vitulina* (foto: Dennis Leeuw).

Figuur 13. Penisbot van een zeehond *Phoca vitulina* (foto: Frank Perk).

Tijdens een determinatiemiddag op 23-11-2019 in Natuurcentrum Katwijk, waar Alice van Duijn en Hansjorg Ahrens van Naturalis op het strand gevonden botten op naam brachten, werd een zeer interessante vondst binnengebracht. Op 15-11-2019 vonden leerlingen van het Sint Maartens College uit Voorburg tijdens een 'Glow in the Dark wandeling' om 01:08 uur in de nacht op het strand van Langevelderslag een recente maar wel sterk afgesleten schedel van een tuimelaar *Tursiops truncatus* (fig. 14).

Tenslotte nog een wat oudere melding van Arie Twigt: hij zag op 28-10-2015 langs het strand van Meijendel 8 vrienden *Globicephala melas* zwemmen.

e-mailadres CS-man: rien-tien@ziggo.nl

Figuur 13. Schedel van een tuimelaar *Tursiops truncatus* (foto links: Marcel Versteegh; foto's rechts: Frank Perk; maatbalk = 15 cm).